

Jaarverslag Historische Vereniging Oud Veenendaal 2023

Ook voor de HVOV geldt wat voor heel veel mensen geldt: het jaar is weer omgevlogen en 2023 kan alweer in de annalen worden bijgeschreven.

Door:
Ineke van
Schuppen

Het bestuur

Het bestuur bestond uit voorzitter Bert van den Bos, penningmeester Berry Henzen, secretaris Ineke van Schuppen en de leden Thijs van Dijk, Hennie Henzen, Anne Slok, Jan Spies en Mieke Wienecke.

Ledenbijeenkomsten

De ledenbijeenkomst van 23 maart werd voor het eerst gehouden in het Rembrandt College aan de Rembrandtlaan. We zijn blij dat we deze locatie hebben gevonden na de sluiting van Eltheto. Berry Henzen was voor het eerst in functie als de nieuwe penningmeester en hij leidde ons door het cijferwerk heen. Vertrekend penningmeester Henk de Kleuver werd alle lof toegezwaaid voor de dertien jaar dat hij de HVOV-penningen beheerde. Als eerste spreker op de nieuwe locatie mocht Mats Beek de spits afbijten. Hij speelde een thuiswedstrijd, want in zijn werkzame leven was hij docent Nederlands op het Rembrandt College. Naast de vele Veense gedichten kwamen ook aan Veenendaal gelieerde schrijvers zoals Kees Stip en Gerard Reve aan de orde.

Op 22 juni was de beurt aan Jaap Pilon, die zichzelf wel eens gekscherend 'beroepsveenedaler' noemt. Dit keer had hij als onderwerp het thema 'Rampen' gekozen. De grootste ramp die Veenendaal ooit overkwam was de watersnood van 1855, maar Jaap wist heel wat kleinere rampen, zoals de ontploffing van de gasfabriek in 1954 of het opblazen van de Vaartbrug op 6 mei 1945 uit de geschiedenis op te diepen.

Op 21 september hield Anton van de Krufft een presentatie over 'Oorzaken en aanleidingen van de Eerste Wereldoorlog en de gevolgen ervan voor de 20e en 21e eeuw'. Anton maakte aan de hand van de Eerste Wereldoorlog duidelijk hoe oorzaak en gevolg een rol kunnen spelen in de geschiedenis. Veel Veenendalers weten niet

dat Veenendaal in de Eerste Wereldoorlog veel Belgische vluchtelingen heeft opgevangen.

Als laatste maar niet als minste had Hennie Henzen voor de bijeenkomst van 14 december twee mooie presentaties gemaakt. Uiteraard kwam Veenendaal, zowel vroeger als nu, in ruime mate voorbij. Helaas had de administratie van het Rembrandt College een dubbele boeking voor deze avond gemaakt, waardoor we genoeg moesten nemen met een kleinere zaal. Maar de beelden die Hennie liet zien, maakten veel goed.

Ledenadministratie/Nieuwsbrief

Albert Hempenius heeft zich ook dit jaar weer ingespannen om onze ledenadministratie op orde te houden, en dat is onder andere belangrijk voor het verzenden van de Nieuwsbrief. Dit jaar werden drie Nieuwsbrieven verzonden.

Waar hebben de werkgroepen zich mee bezig gehouden?

Gedenkpark 'De Oude Begraafplaats van 1829'

De werkgroep Vrienden van het Gedenkpark 'De Oude Begraafplaats van 1829' bestaat uit circa vijftien vrijwilligers, die elke eerste zaterdag van de maand bij elkaar komen. Dit jaar heeft een aantal kleinere grafstenen een plek gekregen in een rotonde rondom de centraal geplaatste beuk. Hierbij zijn oude waalstenen gebruikt, die geschonken werden door Henken Sierbestrating. Er is een klein schuurtje opgericht voor de opslag van gereedschappen en materialen. Bij een 'prikactie' werd de nog compleet gave gedenksteen van de Engelsman James Whitehead gevonden, die waarschijnlijk machinedeskundige bij de VSW was. Nader onderzoekswerk in de archieven heeft er toe geleid dat het aantal ooit op de begraafplaats begraven mensen inmiddels naar boven is bijgesteld naar ca. 9.500 personen. Informatie is te vinden op www.oudebegraafplaatsveenen-

daal.nl. Op 21 juni is er in samenwerking met het Kunstplatform Veenendaal onder de naam 'Park Klassiek' voor het eerst een muzikale avond georganiseerd, waarbij *Die Winterreise* van de componist Franz Schubert ten gehore werd gebracht. De voorstelling werd bezocht door bijna tweehonderd personen. Het aantal bezoekers aan de begraafplaats neemt steeds verder toe.

Het Documentatiecentrum

Het is voor de werkgroep Documentatiecentrum een prachtig jaar geweest. De werkgroep heeft kunnen archiveren met het nieuwe archiveringssoftwaresysteem. In het geregistreerde archief zitten op dit moment circa 13.000 archiefstukken en inmiddels is een deel van het archief online gegaan. Ook wordt er op dit moment hard gewerkt om de grote boekencollectie van de vereniging in het archief in te voeren. Die collectie werd dit jaar aangevuld met het restant Veense boeken dat Govert Kool nog in zijn opslag had staan. Het Documentatiecentrum mocht weer veel kleine en grote schenkingen in ontvangst nemen. Het archief van de vereniging werd opengesteld voor het maken van het verzamelalbum *Veenendaal Verander(t)d*, dat door Jumbo Supermarkt werd uitgegeven. Als dank werd de werkgroep bij de presentatie van het boek door Kees Huibers verrast met een nieuwe professionele scanner, die zeer welkom was. De resterende boeken en plaatjes, die over waren na de actie, zijn naar het documentatiecentrum gegaan, waar ze door vrijwilligers worden uitgezocht en gebundeld. Belangstellenden kunnen het album en de plaatjes aanschaffen.

Open Monumentendag

Dit was het laatste jaar dat de werkgroep Open Monumentendag actief is geweest. Het ledenaantal van de werkgroep liep de laatste jaren terug en het was niet mogelijk om dit verlies aan te vullen met nieuwe vrijwilligers. Ook de vrijwilligers van het Architectuurcentrum, waarmee de HVOV de afgelopen jaren Open Monumentendag heeft georganiseerd, kampen met dit probleem. Johan Huibers en Hennie Henzen hebben dit jaar nog geprobeerd om de activiteit samen op de rit te zetten, maar hebben de conclusie getrokken dat dit voor twee personen te veel werk is.

Werkgroep Monumenten:

Ook in 2023 heeft de werkgroep Monumenten

zich beziggehouden met historisch onderzoek naar panden die in de loop der jaren verloren zijn gegaan. Onderzoek werd en wordt nog gedaan naar het voormalige Suikervat en de Synagoge aan het Verlaat. Verder is het onderzoek naar Molen De Vriendschap afgerond en wordt de mogelijkheid van het uitgeven van een boekje onderzocht. Ook hebben we ons ingezet voor het behoud van een hal van de voormalige Ritmeester Sigarenfabriek. De gemeenteraad heeft inmiddels het besluit genomen dat het meest historische deel tot monument is verklaard. De contacten met de gemeente Veenendaal werden verder geïntensiveerd. Diverse adviezen over gemeentelijke monumenten konden worden uitgebracht aan de monumentencommissie Mooi Sticht. Ook waren wij als HVOV zeer betrokken bij het leggen van zogenaamde struikelstenen voor voormalige Joodse inwoners, die in WOII werden weggevoerd vanuit Veenendaal. Op twaalf locaties konden het afgelopen jaar stenen worden gelegd.

Voormalig kerkje in de Zandstraat:

In 2023 is de restauratie van het voormalige kerkje aan de Zandstraat voltooid. Mede door de grote inzet van onze vereniging kan een oud monument in Veenendaal weer in de oude glorie worden hersteld. Bij en in het kerkje zijn tevens kleine appartementen gebouwd. Het hofje dat nu is ontstaan, heeft de naam Ds. Riekelhof gekregen. Stadsgids Jaap Pilon heeft het kerkje inmiddels in zijn rondleidingen opgenomen. Wij zijn blij met het resultaat.

Graven oorlogsslachtoffers Munnikenhof

Ook in 2023 heeft de werkgroep Graven Oorlogsslachtoffers Munnikenhof rond 4 mei weer een wandeling langs de graven georganiseerd. Dit keer was een gedetailleerde route uitgezet, waardoor iedereen met behulp van de bij de start beschikbaar gestelde routebeschrijving, op eigen gelegenheid de route kon lopen. De tekstborden hebben circa veertien dagen gestaan en vele honderden belangstellenden hebben de graven bezocht. Ook dit jaar hebben veel leerlingen van Het Perron in klassikaal verband, vaak voor het eerst, kennis gemaakt met dit verdrietig deel van de Veenendaalse historie. Los van deze jaarlijks terugkerende activiteit heeft de werkgroep dit jaar ook veel tijd en energie gestoken in onderzoek en voorbereiding van het HVOV jubileumboek 2025, waarin het lot wordt beschreven van de vele